

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE UMANISTE ȘI ALE EDUCAȚIEI

CONSORTIU: Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Cu titlul de manuscris

C.Z.U.: 81`22`42:001(043)

ENI MIHAELA

STRUCTURI PRAGMALINGVISTICE ÎN DISCURSUL ACADEMIC

621.05. Semiotică; semantică; pragmatică (limba română)

Rezumatul tezei de doctor în filologie

CHIȘINĂU, 2023

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale Științe Umaniste și ale Educației a Universității de Stat din Moldova

Conducător științific:

Hanganu Aurelia, doctor habilitat în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Componența Comisiei de doctorat:

Gherasim Alexandra, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova, președinte al Comisiei

Hanganu Aurelia, doctor habilitat în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova, conducător științific

Bărbuță Ion, doctor în filologie, conferențiar cercetător, Institutul de Filologie Română „B.P. Hasdeu” al USM, referent

Coșciug Angela, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, referent

Ungureanu Elena, doctor habilitat în filologie, conferențiar cercetător, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, referent

Dementieva Diana, doctor în filologie, Universitatea de Stat din Moldova, secretar științific.

Susținerea va avea loc pe **26 ianuarie 2024, ora 14.00**, în ședința publică a Comisiei de doctorat din cadrul Școlii Doctorale Științe Umaniste și ale Educației a Universității de Stat din Moldova, Chișinău, str. Mihail Kogălniceanu 65, blocul III, sala 434.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la biblioteca Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a ANACEC.

Rezumatul a fost expedit la 18 decembrie 2023.

Președinte al Comisiei de doctorat:

Gherasim Alexandra, doctor în filologie,
conferențiar universitar

Conducător științific:

Hanganu Aurelia, doctor habilitat în filologie,
conferențiar universitar

Autor:

Eni Mihaela

©Eni Mihaela, 2023

CUPRINS:

CUPRINS:	3
REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII	4
CONȚINUTUL TEZEI	7
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	25
BIBLIOGRAFIE (selectivă)	28
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI	30
ADDNOTARE	32
ANNOTATION	33
АННОТАЦИЯ	34

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei cercetate sunt determinate, în primul rând, de discuțiile și tendințele lingvisticii moderne în privința relației dintre termenii *text* și *discurs* și, în al doilea rând, de situația lingvistică în spațiul românesc, în care se atestă insuficiența unor cercetări fundamentale ale *discursului academic* din perspectivă pragmatică.

De-a lungul timpului lingviștii au încercat să propună variate definiții și interpretări pentru noțiunile *discurs* și *text*. Analizați din diverse perspective, acești termeni până în prezent lasă loc de discuții, care izvorăsc din variatele dimensiuni pe care le reprezintă fenomenele.

În funcție de criteriile de clasificare, discursul înregistrează diverse forme cu trăsături specifice. Un tip de discurs specializat este *discursul academic* care este mai puțin supus analizei de către cercetătorii lingviști.

Dimensiunea pragmatică, reflectată în discursul academic prin formele, funcțiile și trăsăturile acestuia, constituie un segment actual și important de cercetare, întâi de toate, din considerentul că este un subiect mai puțin abordat în spațiul nostru, și nu doar, în timp ce știința textului și a discursului este în continuă dezvoltare.

Obiectul de cercetare al prezentului studiu este *discursul academic* analizat din perspectivă pragmalingvistică, a utilizării lui în situații de vorbire și a efectului produs. În acest sens, **scopul** lucrării constă în cercetarea discursului academic prin prisma evoluției definițiilor, identificării și descrierii caracteristicilor de bază, precum și a modului de manifestare a dimensiunii pragmatice prin analiza elementelor de limbă specifice discursului academic și propunerea unui model de analiză informațională a discursului. Pentru realizarea acestui scop, ne-am propus următoarele **obiective**:

- definirea din perspectivă pragmatică a conceptelor operaționale utilizate în cercetarea discursului academic;
- delimitarea formelor, a funcțiilor și a caracteristicilor discursului academic;
- relevarea aspectelor fundamentale ce țin de nivelul structural-argumentativ prin care se individualizează discursul academic;
- identificarea și descrierea elementelor nonverbale și paraverbale care participă la constituirea sensului în structura discursului academic;
- stabilirea modalităților de organizare a interacțiunii conversaționale în discursul academic;
- realizarea unei analize lingvistice asupra segmentării comunicative la nivelul enunțului și al discursului;

- propunerea unui model de analiză informațională a discursului academic;
- clasificarea tipurilor de segmentare comunicativă în baza diferitor tipuri de discursuri academice;
- identificarea greșelilor întâlnite în organizarea discursului academic.

Ipoteza de cercetare este următoarea: Discursul academic supus analizei pragmatolingvistice oferă posibilități diverse de interpretare datorită formelor de manifestare ale acestuia. În studiul nostru delimităm *discursul științific* și *discursul didactic* ca părți ale discursului academic. Fiind considerat un model de discurs, acesta are o structură specifică caracterizată de respectarea ordinii cuvintelor și prezentarea informației de la cunoscut spre necunoscut. Segmentarea comunicativă a discursului academic poate fi urmărită în baza unui model de analiză informațională.

Noutatea științifică. Privit prin prisma rolului său în societate, a caracterului interdisciplinar și a impactului asupra receptorilor, discursul academic constituie un subiect în continuă evoluție și dezvoltare. Totodată, în pofida rolului său pentru știința limbii, dar și pentru practica vorbirii, acesta nu dispune de un studiu complex în care să fie analizate formele lui de manifestare, trăsăturile sau alte aspecte pragmatice. În acest context, propunem un studiu în care este abordat discursul academic din perspectiva pragmaticii lingvistice, urmărindu-se teoretizarea conceptului discurs academic, descrierea formelor și speciilor acestuia și propunerea unui model de analiză informațională a discursului academic.

Metodologia cercetării științifice. Metodologia și cadrul teoretic al cercetării sunt determinate de scopul lucrării, de caracterul teoretic, dar și aplicativ al acesteia. În realizarea cercetării s-a ținut cont de principiile științifico-metodologice caracteristice unei lucrări științifice. Cercetarea noastră se bazează pe metodele și procedeele de cercetare din domeniul lingvisticii contemporane și nu doar, având în vedere caracterul interdisciplinar al acesteia. Astfel, metodele utilizate sunt următoarele: *metoda documentării* și *metoda observației* pe care le-am aplicat în partea teoretică a lucrării, atunci când am determinat etapele de evoluție a termenilor, definițiile și interpretările lor (*text, discurs, discurs academic, pragmatică lingvistică*); *analiza critică* a unor lucrări de specialitate; *analiza* și *sinteza* conceptelor (a fost aplicată la etapa descrierii și sintetizării materialului cercetat); *observarea* și *analiza* fenomenelor specifice discursului academic care formează corpul acestei lucrări; *descrierea* și *interpretarea rezultatelor* în baza exemplilor selectate; propunerea unui *model de analiză* a discursului academic; *deducția* în formularea concluziilor și a recomandărilor. Metodele utilizate ne-au permis elucidarea aspectelor fundamentale pe care se bazează lucrarea.

Corpusul țintă al acestei lucrări este format din discursurile înregistrate în seria *Lecturi academice de Ziua Limbii Române în perioada 2005-2016*. Această culegere a fost selectată din următoarele motive:

✓ Discursurile prezentate în culegere sunt rostite de personalități marcante în domeniul științei: academicieni, membri corespondenți ai AȘM, doctori honoris causa, doctori habilitați – personalități care impun un grad sporit de încredere atât în mediul academic, cât și în societate și oferă un model de text și discurs.

✓ Chiar dacă pare că subiectul abordat este unul singur, modalitățile de interpretare demonstrează maniere de soluționare individuală a discursului, fiind integrate elemente de diferită natură și izvorâte din diferite experiențe. Deși fac parte din mediul academic, emițătorii vin din diferite ramuri ale științei și societății, fapt care influențează într-un mod sau altul structura discursului.

✓ Subiectul dezvoltat în culegere este unul actual și deschis pentru discuții, prezentând totodată interes pentru mai multe domenii: *lingvistică, literatură, istorie* etc.

✓ Discursurile au fost rostite (înregistrate) de la tribuna Academiei de Științe a Moldovei, care, în perioada respectivă, era cel mai înalt for științific din țară și faptul că textele lor au fost publicate ne-a permis să avem acces la varianta lor scrisă, permițându-ne astfel o analiză comparativă amplă.

Au fost selectate și unele discursuri rostite în perioada pandemiei, criza care a provocat schimbări în toate sferile de activitate ale societății, inclusiv în mediul academic. Comunitatea academică a fost nevoită să se adapteze într-un timp foarte scurt la noile condiții impuse de autorități. Astfel, comunicarea s-a desfășurat într-un nou format, platformele electronice au devenit unicul instrument care asigura interacțiunea participanților. În aceste condiții comunicarea în mediul academic a înregistrat noi forme de organizare, discursurile manifestând noi caracteristici.

Cuvinte-cheie: *enunț, text, discurs academic, discurs științific, discurs didactic, structură pragmatolingvistică, interacțiune conversațională, structură argumentativă, conectori pragmatici, organizare informațională, temă, remă, progresie tematică.*

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 157 de surse, 7 figuri, 6 tabele, 2 anexe, declarația privind asumarea răspunderii, CV-ul autorului. Textul de bază cuprinde 147 de pagini.

CONȚINUTUL TEZEI

Capitolul I, intitulat *Perspective de studiere a unor concepte pragmatice*, conține o sinteză a noțiunilor *text* și *discurs* și a relației dintre acestea, o prezentare generală a *discursului academic* prin prisma definirii, clasificării și abordării acestui fenomen în literatura de specialitate, precum și unele repere în privința *pragmaticii lingvistice*.

Dimensiunea pragmatică a discursului a fost semnalată de cercetători în a doua jumătate a secolului al XX-lea, când s-a constatat că analiza discursului contribuie la o mai bună înțelegere a modului în care funcționează lumea, deoarece discursul în sine reprezintă o modalitate de descriere și înțelegere a lumii. Astfel, cercetările discursului derivă mai ales din imposibilitatea de a-l separa de utilitatea sa. Este important nu doar ce se spune, ci și cine spune și cum spune pentru că „a înțelege limbajul discursului înseamnă a înțelege lumea care îl generează, iar pentru a înțelege lumea trebuie să depășim cadrele lingvisticii” (Tomulescu, 2019).

Este necesar să menționăm că interpretarea conceptului *discurs* s-a schimbat semnificativ în ultimele decenii. Dacă în anii ‘60-‘70 ai secolului trecut *discursul* era înțeles ca o secvență de enunțuri sau de acte de vorbire, atunci din punctul de vedere al abordărilor moderne, *discursul* este un fenomen comunicativ complex care include, pe lângă *text*, și *factori extralingvistici* (cunoașterea lumii, opinii, decoruri, scopuri ale destinatarului) necesari înțelegerii textului.

O perioadă îndelungată, în literatura de specialitate, *fraza* a fost considerată superunitate structurală a analizei lingvistice, afirmându-se că aria cercetării lingvistice se termină acolo unde se termină fraza (a se vedea M.R. Mayenowa, apud Coșciug, 2004, p. 8). O dezvoltare a acestei abordări constatăm la cercetătorul V. Zveghințev care afirma că nu există fraze în afara discursului, după cum nu există morfeme în afara cuvântului (Coșciug, 2004, p. 7). În acest context, cercetarea limbii ca act de comunicare, din perspectiva multiplelor sale funcții, a determinat în ultimele trei decenii o extensiune a operațiilor de analiză aplicabile unităților lingvistice care depășesc nivelul frazei.

În raport cu celelalte niveluri lingvistice pe care le implică, nivelul textual are cel mai larg câmp de manifestare, cuprinzând în sfera sa tot ceea ce se realizează ca act finit de comunicare. Din această perspectivă, *textul* se constituie ca o unitate de semnificație care finalizează actul comunicării, în timp ce unitățile care aparțin celorlalte niveluri se prezintă ca unități de construcție sau de modelare a textului, puse în acțiune de mecanismele gramaticale într-un sistem integrator recursiv. Implicând celelalte niveluri ale limbii, nivelul textual se proiectează ca un supranivel, ca finalitate a întregului sistem sau mecanism lingvistic. *Textul*, ca unitate cu relevanță la nivel textual, se caracterizează printr-o serie de trăsături proprii (Gherasim, 2008, p.10).

Una dintre cele mai răspândite modalități de interpretare a *textului* este de a-l considera o secvență de unități lingvistice, o suită de fraze supusă principiului ordinii. După R. de Beaugrande W. Dressler, actualizările pragmatice ale textului au permis identificarea unor standarde de textualitate: *coeziunea*, *coerența*, *intenționalitatea*, *acceptabilitatea*, *informativitatea*, *situaționalitatea*, *intertextualitatea*, iar gradul de manifestare al acestora într-un discurs este influențat de interlocutori, context, obiectul discursului.

Din punct de vedere lingvistic, *discursul* este în complementaritate cu *textul*. Dacă însă acesta din urmă poate fi limitat la o singură unitate sintactico-semantică (fără a deveni obligatoriu o propoziție), discursul se dezvoltă la nivel transfrastic într-o structură complexă, ca eveniment comunicativ, ce reflectă un comportament lingvistic individualizat. Pragmatica discursului, legată strâns de universul comunicării verbale, relevă trăsăturile acestuia. Astfel, discursul se caracterizează sub aspect cantitativ și calitativ, are un caracter orientat și intențional, cu evoluție temporală, fiind o formă de acțiune prin acte de limbaj, într-un mecanism interactiv și contextualizat (Maingueneau, 1976, p. 38-41).

În anii 1990, A. Ali Bouacha (cf. citat în Adam, 2006, p. 19) afirmă importanța și necesitatea abordării și tratării discursului ca „obiect empiric ce trimite la text” (Dospinescu, 2008, p. 62).

Conform opiniei lingvistului E. Coșeriu, termenul *discurs* face referire la aspectul procesual, iar termenul *text* are în vedere produsul activității de vorbire. Acestea sunt abordate simultan în cadrul lingvisticii integrale nefiind considerate componente în mod real distincte ale vorbirii, întrucât exprimă doar puncte de vedere diferite din care este privită activitatea de vorbire (Robu, 2013, p. 136).

Sub influența teoriilor lui Austin și Searle referitoare la actele de vorbire, în anii '70, se produce o deplasare către latura comunicativă și ca urmare se trece din sfera nivelului strict al frazei spre cel al discursului, încât se vor aduce din ce în ce mai mult în discuție aspecte de natură pragmatică, cu referire specială la *enunț*, mai ales în pragmatica de sorginte cognitivă. Accentul pus pe latura cognitivă a încurajat dezvoltarea cercetărilor cognitive asupra discursului în cadrul unor discipline precum psiholingvistica sau inteligența artificială. În paralel cu primele dezvoltări ale distincției *text/discurs*, cercetarea integralistă coșeriană conturează un model distinct de abordare a acestora, fundamentându-și ipotezele pe teorii solide din sfera filosofiei limbajului, lingvisticii și semanticii structurale, care oferă posibilitatea înțelegerii *discursului* în ansamblul său pornind de la produsul acestuia, *textul* (Robu, 2015).

În baza analizei literaturii de specialitate în privința relației *text-discurs* constatăm diversitatea opiniilor și susținem ideea analizată în cercetarea noastră a lingvistului E. Coșeriu.

Discursul academic prin esența și rolul său în societate suscită interes în rândul lingviștilor la nivel național, dar și internațional. Interesul pentru cercetarea acestui fenomen pornește inevitabil de la necesitatea, argumentată științific, prin nevoia de a comunica și de a interacționa a mediului academic cu publicul în scopul răspândirii și prezentării rezultatelor obținute. De asemenea, interesul este determinat și de faptul că subiectul este unul actual, admițând o interpretare interdisciplinară.

Remarcăm, în același timp, totuși insuficiența, în spațiul nostru de cercetare, a unor studii fundamentale asupra *discursului academic*.

Dacă e să vorbim despre studierea fenomenului în cauză în literatura de specialitate, trebuie spus că cele mai recente studii consacrate discursului academic aparțin cercetătorului K. Hyland: (2015) *Academic publishing: issues and challenges in the production of knowledge*; (2015) *Academic Written English*; (2012) *Disciplinary Identities: Individuality and Community in Academic Writing*; (2009) *Teaching and Researching Writing*; (2009) *Academic Discourse: English in a Global Context*; (2006) *English for Academic Purposes: An Advanced Resource Book*. În lingvistica franceză: M.-Ch. Pollet (1997) *Discours universitaires ou genre académique: l'explicatif comme zone de (dis)continuité*; D. Jacobi (1986) *Diffusion et vulgarisation. Itinéraires du texte scientifique*. În lingvistica rusă se atestă o serie de articole științifice care abordează discursul academic: A. Стеблецова (2020) *Академический дискурс в западных исследованиях на рубеже XX–XXI вв.: эволюция направлений и концепций*; O.A. Обдалова, O.B. Харापудченко (2018) *Экскурсионный научно-академический дискурс и его жанровые особенности*; M. Круль (2015) *Академический дискурс в польской научной картине мира (обзор специальной литературы)*; Л. Бузинова (2017) *Академический дискурс и его место в дискурсологии*.

În spațiul nostru de cercetare, după cum am menționat, nu avem cunoștință de existența unor lucrări fundamentale care să abordeze subiectul. Sunt însă publicate mai multe articole științifice care tratează din diverse perspective *discursul didactic* și *discursul științific*. Din lingvistica română menționăm lucrările: D. Roventța-Frumușani, *Semiotica discursului științific* (1995); V. Dospinescu, *Semiotică și discurs didactic* (1998); S.-A. Tomescu, *O lectură comparativă a discursurilor didactice (II)* (2015) etc.

Este evident că o definiție a *discursului academic* ar trebui să pornească inevitabil de la comunitatea în care se desfășoară practicile discursive, aceasta fiind comunitatea academică.

Astfel, cea mai elementară definiție a *discursului academic* îl descrie ca pe o specie a elocinței academice, reprezintă deci un discurs cu conținut literar, științific, filozofic, rostit în cadrul Academiei sau al unei societăți literare (Fierescu, 1979).

Discursul academic reprezintă, astfel, un discurs specializat, produs în spații formale, convenționale și fiind individualizat printr-un limbaj specific, care se distinge nu numai printr-o sintaxă specifică, ci și printr-o semantică aparte ce impune norme de sens menite să legitimeze un anumit tip de cunoaștere. Caracteristica sa principală este utilizarea pe larg a conceptelor generale, ca sinteză și integritate a expresiei.

O anumită dificultate în definirea și descrierea noțiunii este determinată de modalitatea diferită de clasificare a formelor concrete de discurs academic. Astfel, în unele cazuri prin discurs academic se are în vedere doar discursul științific, în altele doar discursul didactic. De multe ori, însă se consideră că discursul academic înglobează ambele forme. Pornind de la anumite trăsături, în special având în vedere mediul în care se desfășoară acest tip de discurs, în cercetarea noastră considerăm că *discursul academic* înglobează atât *discursul științific*, cât și *discursul didactic*.

În acest context, în cercetarea noastră abordăm discursul academic drept un discurs rostit în mediul academic, integrând: *discursul științific* și *discursul didactic*. Schematic, fenomenul în cauză poate fi prezentat astfel:

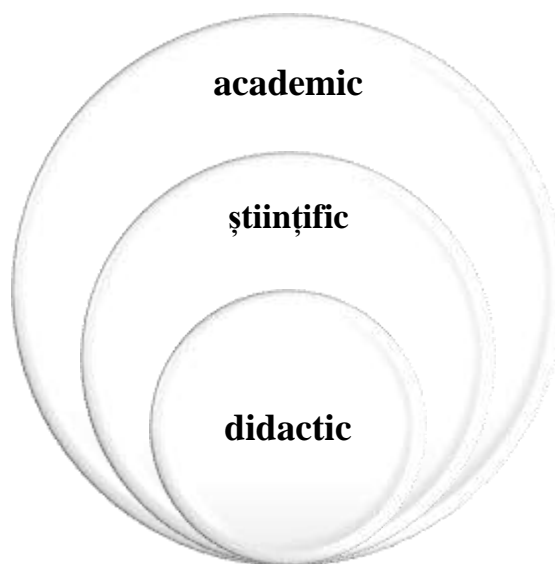

Fig. 1. *Forme ale discursului academic*

Discursul științific este un discurs specializat, caracterizat de limbajul științific, rostit la manifestările științifice într-un cadru formal de către un emițător și adresat unui receptor avizat sau neavizat în funcție de specia discursului științific.

Discursul didactic este discursul rostit în instituțiile de învățământ superior. Analizat din perspectivă pragmatică, acesta are rolul de a forma noi competențe, de a educa, de a transmite cunoștințe în vederea pregătirii specialiștilor calificați într-un domeniu. Se delimitează următoarele forme ale discursului didactic: *argumentarea, explicația, descrierea, narațiunea*.

Pentru discursul academic sunt caracteristice următoarele specii:

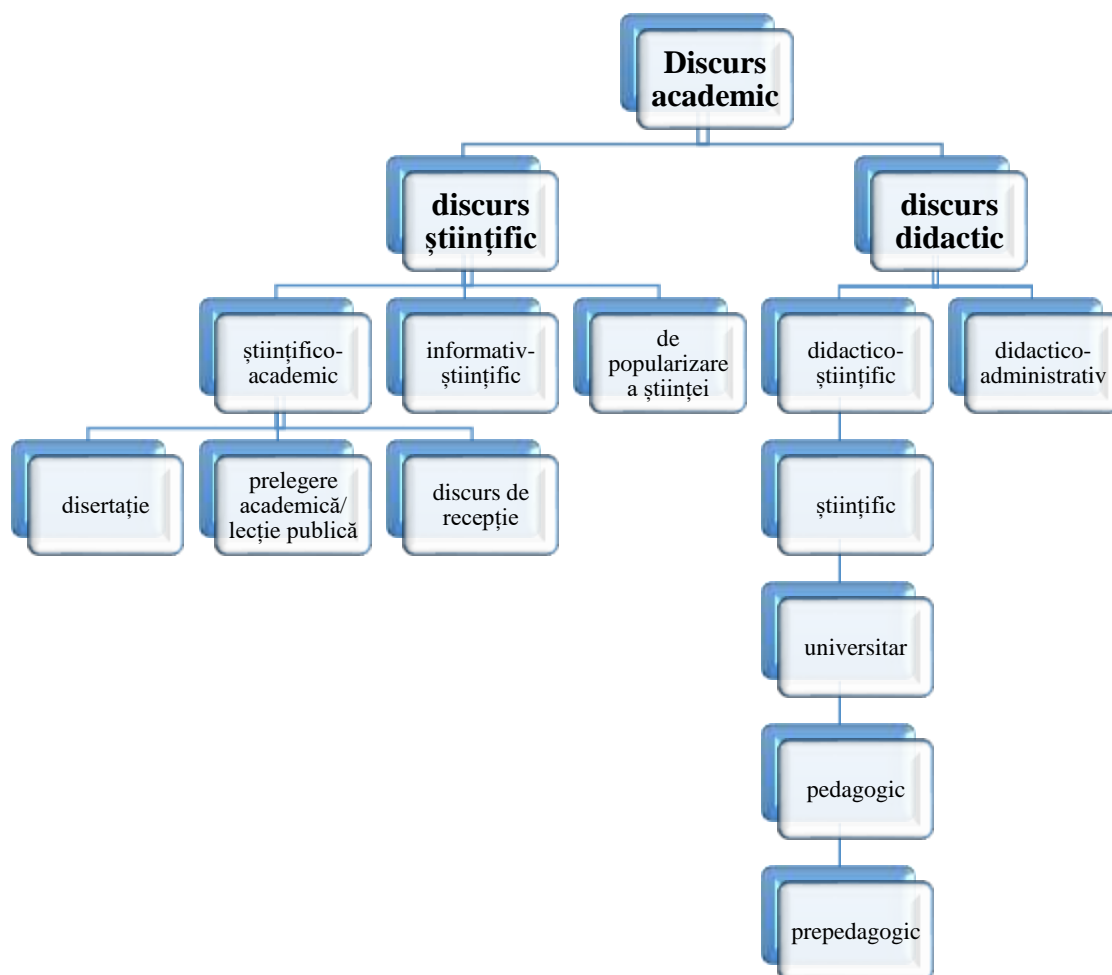

Fig. 2. *Speciile discursului academic*

Discursul academic se definește prin mai multe **funcții**, și anume:

Funcția informativă – se manifestă prin intenția emițătorului de a transmite informații/cunoștințe unui public cât mai larg;

Funcția gnoseologică – se manifestă prin intenția emițătorului de a transmite cunoștințe unui public țintă și de a contribui la dezvoltarea unor capacități ale receptorului;

Funcția polemică – se manifestă prin intenția emițătorului de a aduce noi argumente contra opiniilor înaintate;

Funcția educativă – se manifestă prin intenția emițătorului de a transmite anumite cunoștințe în scopul formării unor abilități, competențe necesare în viitor specialiștilor dintr-un anumit domeniu;

Funcția argumentativă – se manifestă prin intenția emițătorului de a prezenta informații/cunoștințe și de a convinge receptorii de veridicitatea acestora prin utilizarea structurilor argumentative, formularea logică a raționamentelor.

În conformitate cu scopul urmărit în lucrare, urmează să prezentăm câteva aspecte din sfera *pragmaticii lingvistice* necesare analizei celor mai importante trăsături de ordin pragmasemantic specifice discursului academic. După cum se știe, secolul al XX-lea se remarcă printr-o dezvoltare fără precedent a lingvisticii, impunându-se trei mari direcții: *structuralismul*, *generativismul* și *pragmalingvistica*.

Considerată drept o direcție în ascensiune, pragmatica este privită ca o disciplină relativ tânără, cu vaste posibilități de dezvoltare. Cercetătorii lingviști au propus mai multe definiții și interpretări pentru termenul de *pragmatică*. Un program al acestei direcții de cercetare lingvistică îl găsim în studiile lui E. Coșeriu, care, fără a utiliza cuvântul *pragmatică*, relevă caracteristicile noii direcții de cercetare a cărei „sarcină ar trebui să fie aceea de a recunoaște și descrie funcțiile specifice ale vorbirii și de a indica instrumentele ei posibile, care pot fi atât verbale, cât și extraverbale” (Coșeriu, 2004, p. 293).

Astfel, *pragmatica lingvistică*, aflată într-un proces intens de dezvoltare, s-a impus deja ca o disciplină recunoscută, deși mai persistă discuții și interpretări.

Totuși, ea se regăsește în ansamblul științelor umane desemnând o teorie particulară și o intersecție a diverselor curente care își împart mai multe segmente de analiză. Acestea ar fi: semiotica lui C.S. Peirce; teoria actelor de limbaj, inițiată de filozoful englez J. Austin și dezvoltată de J.R. Searle; studiul inferențelor pe care le realizează participanții la o interacțiune verbală; studiile asupra enunțării lingvistice; studiile asupra argumentării; cercetările asupra interacțiunii verbale; anumite teorii asupra comunicării etc.

Abordarea teoretică a conceptelor pragmatice în primul capitol ne servește drept bază cercetarea în continuare a aspectelor pragmasemantice ale discursului academic.

Capitolul II, intitulat *Dimensiunea pragmatică a discursului academic*, cuprinde o analiză din perspectivă pragmatică a formelor de manifestare ale discursului academic.

Pentru discursul academic sunt relevante trăsăturile stilului științific, și anume: *obiectivitate*, *precizie*, *unitate*, *claritate*, *concizie*, *sobrietate*, *originalitate*, *coerență* și *coeziune*.

În funcție de anumite criterii cum sunt: *gradul de pregătire a receptorilor*, *domeniul științific*, *intenția comunicativă*, *forma de prezentare* discursul științific se definește prin anumite trăsături prezentate cu ajutorul tabelului care urmează:

Tipologia discursului științific

Nr. crt.	Denumirea criteriului	Tipul de discurs științific	Caracteristici
1.	gradul de pregătire a receptorilor	• specializat/avizat	receptorul este inițiat în tematica subiectului, poate participa la dezbateri
		• nespecializat/neavizat	receptorul obține cunoștințe și informații din partea unui expert
2.	domeniul științific	• științe umaniste/artă	discursuri ce vizează domeniile: filologie, istorie, filozofie, arte etc.
		• științe sociale	discursuri ce vizează domeniile: jurisprudență, economie, asistență socială etc.
		• științe medicale	discursuri ce vizează domeniile: medicină, biologie etc.
		• științe inginerești/tehnice	discursuri ce vizează domeniile: științe inginerești/tehnică
3.	intenția comunicativă	• informativă	intenția de a informa, a răspândi cunoștințe unui public larg
		• argumentativă	discurs construit conform principiilor structural-argumentative, cu emiterea ipotezelor și a raționamentelor
		• persuasivă	intenția de a convinge și a determina receptorul să valideze rezultatele cercetărilor prezentate
		• educativă	discurs rostit în mediul universitar, având scopul de a forma și a educa noi specialiști
4.	forma	• prezența fizică	discurs susținut în fața unui public cu prezență fizică
		• online	discurs susținut în fața unui public în mediul online

Trăsăturile de bază ale limbajului științific. Trăsăturile inventariate la nivel *lexical*, *morfologic* și *sintactic* indică suprapunerea în mare măsură cu limba literară standard. Individualitatea stilului științific/limbajului științific, la aceste niveluri lingvistice, stă mai degrabă în frecvența cu care anumite fenomene apar, de exemplu, structurile pasive și impersonale sau substantivele abstracte, mai ales abstractele verbale (Irimia, 1986, p. 114-138).

Caracteristicile cele mai pregnante se regăsesc la nivel lexical, prin prezența terminologiilor specifice fiecărei discipline, și în planul expunerii – deci la nivel retorico-argumentativ – prin prezența raționamentelor.

În lucrarea semnată de I. Rad (2008, p. 32) întâlnim o sinteză a trăsăturilor limbajului științific la *nivelul lexical*: existența unor termeni care au în structura lor morfemică prefixe de origine greacă; diferite grupuri consonantice care reapar în *neologisme*.

La *nivelul morfologic* se atestă frecvența substantivelor și a pronumelor nepersonale, ca urmare a predominării funcției referențiale; frecvența substantivelor proprii, a substantivelor abstracte; lipsa interjecțiilor, care pot apărea doar în varianta didactică a stilului științific; predominarea persoanei a III-a, persoana I se folosește doar ca marcă a pluralului modestiei: *subliniem, delimităm, abordăm, cercetăm* etc.; în privința adjectivului, se remarcă predominarea celor fără grad de comparație sau predominarea gradului pozitiv: *cotidian, situațional, natural, indicial* etc.; folosirea cuvintelor și a expresiilor străine, de regulă, expresii din limba latină: *a priori, ad litteram, de facto, de jure, per aspera ad astra, sine qua non* etc.

La *nivelul sintactic* se înregistrează: prezența raporturilor de complementaritate între planul prim al comunicării și cel secund; frecvența ridicată a structurilor redundante; prezența structurilor enumerative; dezvoltarea-transformarea atributelor în atributive, ajungându-se la fraze lungi, arborescente, cu multe subordonate.

O trăsătură distinctivă este faptul că nu întotdeauna se mizează pe capacitatea sintactică a verbului de a deveni centrul, motorul logic și expresiv al frazei. Cercetătoarea I. Condrea remarcă, drept tendință, un procedeu actual destul de relevant, utilizat în textele cu caracter științific, care constă în concentrarea informației prin substantivizarea verbelor, fapt ce oferă posibilitatea de a dezvolta enumerări multiple și de a cuprinde un număr considerabil de fenomene (Condrea, 2014, p. 5).

Structuri argumentative în organizarea discursului academic. Caracterul argumentativ al discursului academic este marcat de operatorii argumentativi (conectori pragmatici – cuvinte ale discursului) care susțin forța argumentării (fiind conjuncții coordonatoare și subordonatoare, locuțiuni adverbiale, sintagme).

Având un caracter argumentativ, expunerea în discursul academic se face prin intermediul unor conectori care indică tipul relației existente între componentele argumentative. În lucrarea *Teoria textului: termeni-cheie* (Constantinovici et al., 2011), autorii clasifică conectorii după funcția pe care o exprimă:

- care marchează teza: *părerea noastră este că, de menționat faptul că, vom arăta că;*
- care introduc premisele: *având în vedere că, de asemenea, cum, că, căci, astfel numai, de fapt, dând dovadă, de altfel;*
- care introduc argumentul: *raționamentul este următorul, ca să ne exprimăm mai clar, vom demonstra de ce;*

- care introduc o premisă sau un dat: *dat fiind că, fiindcă, de fapt, pentru că, dovada că, în fapt;*
- care introduc primul argument sau prima premisă: *mai întâi de toate, în primul rând, prima marcă se referă la, să pornim de la, trebuie amintit mai întâi că, să începem prin a...;*
- care introduc următoarele argumente sau premise: *în plus, în al doilea rând, în continuare, la fel, pe de altă parte, nu numai, ci și;*
- care introduc ultimul argument: *în fine, în ultimul rând, nu în ultimul rând;*
- care introduc regula generală (generalizatori): *pe baza regulii care susține că ..., dat fiind că e valabil că .../ atunci ..., se știe că ..., presupunând că ..., având în vedere că ..., atunci;*
- care introduc modalitatea sau calificatorul (modal): *după cât se pare, după mine;*
- care introduc sursa, autoritatea (garanți): *după cum spune autorul...;*
- care introduc rezerva (de relativizare): *doar dacă nu, în afară de;*
- care introduc o contra opinie (alternativi): *nu cred că, nu sunt de acord când spui că, nu mi se pare că, nu mă convinge teza;*
- care leagă argumentele între ele: *și, dar, iar, ci, sau;*
- care introduc teza sau concluzia (concluzivi): *deci, așadar, prin urmare, iată de ce.*

O serie de exemple selectate din discursurile academice analizate susțin caracterul argumentativ al acestui tip de discurs.

Ex.: **Ca un argument în sprijinul faptului că mulți copii ai etniilor minoritare urmează școlile cu limba rusă de instruire este și următorul amănunt numai la Universitatea de Stat din Moldova în anul de studii 2006-2007 absolvenții școlilor ruse constituie 28 la sută, pe când ponderea etnicilor ruși abia atinge în Republica Moldova 5,8 la sută din toată populația** (LNC, p. 26).

Ex.: **Să intrăm, mai întâi în domeniul filosofic al problemei dezbătute, lămurind astfel și prezența în titlul conferinței a acestei sintagme ce pare o ciudățenie metaforică, un trop: „casă a ființei noastre”** (LNC, p. 81).

Conectorii frastici și transfrastici contribuie, astfel, la organizarea informației la nivelul enunțului și, totodată, a discursului. Caracteristică pentru discursul academic este și anafora care este redată prin diverse adverbe, cel mai des fiind utilizate adverbele *în primul rând și în al doilea rând* care structurează două paragrafe ale unui discurs.

Tipul și rolul elementelor nonverbale și paraverbale în discursul academic. Subliniem că în cadrul fluxului de semne al unei interacțiuni distingem: o componentă *verbală* (de limbă), o componentă *paraverbală* (înălțime a tonului, intensitate articulatorie, pauze etc.) și una *nonverbală*. Comunicarea orală utilizează un ansamblu de mijloace de expresie, combinând foarte divers mijloacele verbale cu cele nonverbale sau paraverbale. Chiar și tăcerea este funcțională în comunicarea orală (Ionescu-Ruxăndoiu, 1999).

În comunicarea academică elementele nonverbale și paraverbale alături de cele verbale, îmbinate în mod firesc, armonios și logic, influențează interpretarea și înțelegerea corectă a mesajului comunicat. Atât în discursul științific, cât și în cel didactic comunicarea verbală este

însoțită de elementele paraverbale și nonverbale, dintre acestea menționăm: *gesturile, privirea, distanța dintre participanți, poziția corpului* etc. în discursul academic se impune utilizarea moderată a unor astfel de mijloace; dintre elementele paraverbale menționăm *intonația, pauza*, care joacă un rol important în ce privește marcarea segmentării comunicative.

Organizarea interacțiunii conversaționale în discursul academic. Cercetătoarea E. Constantinovici (2013, p. 45) constată că semnificația unui enunț nu depinde atât de sensul cuvintelor folosite, cât și de împrejurările în care a avut loc enunțarea, în special de intenția comunicativă a locutorului. Pornind de la J.L. Austin, în lingvistică se face distincție între semnificația cuvintelor (ține de semantica limbii), pe de o parte, și actul realizat prin rostirea acestor cuvinte semnificative (ține de activitatea propriu-zisă de vorbire), pe de altă parte.

Orice act de limbaj comportă o dimensiune *locuționară*, o dimensiune *ilocuționară*, legată de forța sau valoarea actului, și o dimensiune *perlocuționară* legată de influența exercitată asupra auditoriului.

În baza corpusului analizat sunt descrise actele de vorbire utilizate în discursul academic. Manifestarea lor este determinată de scopul și funcțiile acestui tip de discurs. Actele de vorbire informaționale sunt reprezentative pentru discursul academic, la fel și actele declarative, atestate în cadrul manifestărilor științifice la deschiderea și închiderea ședințelor: *Ședința se declară deschisă!*

În cazul interpretării actelor de vorbire dintr-o perspectivă interacționistă, unitatea de bază a interacțiunii conversaționale nu mai este actul de vorbire văzut ca entitate izolată, ci o secvență constituită din cel puțin două acte, dintre care unul inițiază perechea de adiacență și altul o încheie.

Perechea de adiacență este definită ca fiind o secvență alcătuită din două enunțuri produse de doi locutori diferiți, ele aflându-se în poziție de succesiune imediată, astfel încât să existe un element recunoscut ca cel dintâi și un altul drept cel de-al doilea. Perechile de adiacență reprezintă, astfel, niște secvențe verbale formate din intervenții strâns legate între ele. În structura fiecărei intervenții a perechii de adiacență funcționează unul sau mai multe acte de vorbire, astfel se delimitează o intervenție care inițiază schimbul verbal și alta care îl încheie. Reprezentând intervenția în curs și cea imediat următoare, cele două părți ale perechii de adiacență se diferențiază și sub aspectul rolului îndeplinit. În felul acesta, caracteristica elementelor componente ale perechii de adiacență după funcția lor în interacțiunea conversațională presupune delimitarea următoarelor două tipuri de intervenții: *intervenția inițiativă* și *intervenția reactivă* (a se vedea I. Ionescu-Ruxăndoiu (1999); J. Moeschler (1996); V. Barbu (2010), E. Bonta (2004); apud A. Pătrunjel, 2017, p. 37). În cadrul discursului academic înregistrăm următoarele perechi

de adiacență: perechea de adiacență *salut-răspuns*, perechea de adiacență *întrebare-răspuns*, perechea de adiacență *mulțumire-reacție*, perechea de adiacență *ordin-acceptare/refuz*.

Aspecte privind fenomenul segmentării comunicative. Un alt aspect abordat în cercetarea noastră este *segmentarea comunicativă* în cadrul discursului academic. Tratatând discursul din perspectiva succesiunii tipului de informație, lingvistica modernă lasă un spațiu suficient de manevră teoriei segmentării comunicative. Aceasta se axează pe afirmația că fiecare enunț conține, în mod normal, o *temă*, adică o parte care se referă la faptele expuse anterior în discurs sau le presupune ca fiind familiare receptorului, și o *remă* – acea parte care adaugă noi informații și care exprimă finalitatea enunțului.

Tema (T) este o noțiune considerată a fi greu de definit. Potrivit unei definiții mai largi, tema este *despre ceea ce tratează un discurs* (Marga, 2003, p. 99). Ea se poate utiliza la mai multe niveluri, deosebindu-se macroteme ale unei fraze ori ale unui paragraf sau macroteme ale unei lucrări întregi, ale mai multor lucrări.

Tema ar putea fi descrisă ca fiind punctul de plecare al discursului, adică ceea ce se vorbește în discurs, informația cunoscută actualizată (Manoliu-Manea, 1993, p. 139).

În *Dicționarul de științe ale limbii* tema este definită ca „partea de enunț care, în raport cu fragmentul anterior de text, cu replica anterioară sau cu informația reieșind din situația de comunicare, este purtătoarea informației cunoscute, știută în comun de locutori și actualizată în enunțul considerat” (DȘL, 2001, p. 531).

Rema (R), în calitatea sa de unitate minimă a nivelului structurii informaționale, cu rolul de a aduce informația nouă într-un context, se raportează de cele mai deseori la temă. În privința noțiunii date, la fel, se atestă mai mulți termeni utilizați *novum*, *comentariu*, *predicat psihologic*, *predicat logic* (Varzari, 2006, p. 20). În studiul nostru utilizăm termenul *remă*, definit drept constituentul care spune ceva în legătură cu tema. Cercetătoarea rusă G. Zolotova (1982) identifică 6 tipuri de remă: subiect (descrierea locului), calitativ (descrierea unui personaj sau obiect), acțional (acțiune), statuar (stare), statuar-dinamic (schimbare de stare), impresionant (evaluare).

Conform cercetărilor din domeniu, *rema* se definește prin următoarele trăsături: este ceea ce se adaugă la informația exprimată prin intermediul temei; comunică o informație nouă, necunoscută; constituie centrul semantic/centrul informațional al enunțului, care are rolul de a adăuga o informație nouă, ceea ce contribuie la avansarea comunicării; reprezintă constituentul cu cel mai înalt grad de dinamism comunicațional (Bărbuță, 2012, p. 105).

În **capitolul III**, *Particularități ale organizării informaționale a discursului academic*, abordăm organizarea informațională a discursului academic, pornind de la delimitarea nivelului structurii informaționale. În acest sens, menționăm că nivelul în cauză codifică informația privind ierarhia elementelor enunțului în funcție de importanța lor comunicativă, adică modul în care informația conținută în enunț este structurată în funcție de raportarea ei la anturajul contextual și în funcție de modul în care enunțul participă la desfășurarea discursului. Totodată, nivelul organizării informaționale presupune structurarea informației conținute de enunț în conformitate cu modul de desfășurare a comunicării umane de la *cunoscut* spre *necunoscut*. În cadrul acestui nivel, conținutul informațional al enunțului este repartizat în două părți: *tema* (purtător al informației cunoscute) și *rema* (purtător al informației noi).

În cadrul enunțului delimităm două tipuri de mijloace folosite pentru marcarea structurii lui informaționale: *mijloacele suprasegmentale* (mijloace fonetice) și *mijloacele segmentale* (unitățile lexico-gramaticale și sintactice).

Mijloacele fonetice sunt considerate unele dintre cele mai utilizate instrumente în recunoașterea temei și a remei. Acestea sunt: *intonația*, *pauza* și *accentul sintactic*.

Mijloace suprasegmentale de actualizare a temei și remei

	Intonația	Accentul sintactic	Pauza
Tema	se rostește prin ridicarea tonului	nu comportă accentul sintactic	limita dintre temă și remă poate fi marcată și prin pauză
Rema	este însoțită de coborârea tonului	este reliefată cu ajutorul accentului sintactic	

Pe baza tabelului constatăm importanța mijloacelor fonetice în segmentarea comunicativă a enunțului, acestea având rolul de a marca tema și rema. Aceste elemente sunt utilizate pentru adaptarea informației comunicate la contextul și situația de comunicare, astfel că utilizarea acestora se află la discreția emițătorului, în funcție de mesajul pe care vrea să îl transmită.

Se delimitează și anumite *unități lexico-gramaticale* care pot fi caracterizate prin valorile cunoscut/necunoscut. Din această categorie fac parte: *numele proprii*, *pronumele personale*, *substantivele articulate hotărât sau nehotărât*. Pentru ilustrarea cazurilor de utilizare a acestor mijloace, propunem următoarele exemple selectate din discursurile academice analizate:

Cuvântul (T) *poartă nebănuite potențe virtuale* (R): *el* (T) *mobilizează sau îți paralizează activitatea, te avantajează sau te dezavantajează, îți face prieteni sau dușmani, îți ușurează sau îți complică existența etc.* (R) (LNC, p. 19).

Un proaspăt „erou” al zilelor noastre (T) afirma nu demult că sunt penibile pomelnicele mele (R). Adevărul (T) e că pomelnicele mele sunt istorie (R) (LNC, p. 49).

Profesorul Eugen Coșeriu (T), comentând opera lui Hegel „Fenomenologia spiritului”, notează că „Limba este prima formă de a ieși din tine însuși și de a fi într-adevăr” (R) (LNC, p. 21).

Un alt mijloc de marcarea a segmentării comunicative *temă-remă* sunt *adverbele*. Într-un discurs academic pot fi atestate, adesea, adverbe explicative (*adică, de exemplu, anume* etc.), de precizare și subliniere (*chiar, și, tocmai* etc.), de restricție și exclusivitate (*numai, doar, exclusiv* etc.). Vom ilustra cazurile de utilizare a acestor adverbe ca mărci ale segmentării informaționale a enunțului analizând exemplele:

*E adevărat că la 1989 legislatorii au optat pentru „un prezent care era depășit” și că aceeași legislație lingvistică va avea altă conotație după 1991, **adică** după proclamarea independenței Republicii Moldova (LNC, p. 52).*

Adverbul *adică* este utilizat cu scopul de a oferi o descifrare/o detaliere a evenimentului numit anterior.

***Chiar** patriarhul științei lingvistice din Republica Moldova, Nicolae Corlăteanu, om de bun-simț, fusese nevoit pe vremuri să aibă opțiuni „moldovenești” în privința limbii noastre (LNC, p. 49).*

În acest context adverbul *chiar* îndeplinește rolul de subliniere/accentuare a personalității menționate.

*Cu totul neașteptat este și faptul că jalnicii patrioți și argați ai inventatei limbi moldovenești au cenzurat și falsificat **nu numai** pe cronicarii, pe clasicii literaturii române, pe marii lingviști și istorici, dar și pe „dumnezeul” religiei comuniste, Karl Marx (LNC, p. 48).*

Adverbul *nu numai* are rolul de a marca o idee exclusivă cu conotație negativă. Funcția adverbilor este una de accentuare, evidențiere, de intensificare, de subliniere a componentelor pe care le însoțesc.

Repetările constituie un mijloc de actualizare a valorilor cunoscut-necunoscut prin repetarea unei sintagme având rolul de a o accentua, a scoate în evidență o idee ca în exemplul de mai jos:

***Primul atlas lingvistic național** îl datorăm romanistului german Gustav Weigand (1860-1930), editat în 1909, la Leipzig, **unul dintre primele atlase lingvistice** realizate pe plan mondial. Cuprinde 67 de hărți, cele mai multe fonetice, având la bază anchetele efectuate de Weigand la fața locului, în 752 de localități. inclusiv în Bucovina și Basarabia (LNC, p. 55).*

Repetarea sintagmei *atlas lingvistic* are rolul de accentuare și precizare a ideii enunțate. Tot în acest exemplu, atestăm și faptul că subiectul din poziția de temă din primul enunț este subînțeles în enunțul următor, ceea ce confirmă ideea că doar în context se asigură continuitate și progresie discursului.

Mijloacele lexico-gramaticale au rolul de a exprima distincția elementelor cunoscut/necunoscut în structura enunțului. După cum am observat în poziția de temă putem întâlni substantive (articulate hotărât sau nehotărât, nume proprii), iar *rema* – informația nouă este redată prin grupul predicatului. Adverbele au rolul de accentuare, precizare, la fel ca și repetările.

Mijloacele sintactice folosite pentru exprimarea organizării enunțului sunt calificate drept purtătoare ale unor valori sintactico-pragmatice caracteristice enunțului.

Ex.: *Savantul Aurel Marinciuc (T) povestește de o cunoștință a Efrosiniei Kersnovski, un bărbat cu vederi de stânga, care a fost auzit în timpul războiului într-o gară din Federația Rusă vorbind cu sora celebrei deținute a lagărelor sovietice românești (R). Acesta (T) a fost scos imediat de niște militari afară din sala de așteptare și împușcat sub ochii prietenei lui, fiind bănuțit că ar fi „spion” (R) (LNC, p. 99).*

În acest exemplu observăm că *rema* din primul enunț devine *temă* în al doilea enunț, în acest caz constatăm că al doilea enunț devine dependent de primul, în caz contrar nu înțelegem cine este subiectul, el fiind redat prin pronumele *acesta*. Astfel, înlănțuirea temei și remei asigură continuitate discursului.

Ordinea cuvintelor în cadrul enunțurilor depinde și de intenția comunicativă a receptorului. În cazul discursurilor academice scopul acestora este de a transmite informații, cunoștințe, iar realizarea acestui scop este posibilă datorită respectării principului de a prezenta informația de la cunoscut spre necunoscut.

În același timp, trebuie să avem în vedere și faptul că ordinea cuvintelor în cadrul enunțului poate fi de două feluri: a) topică obiectivă (sau sintactică) și b) topică subiectivă (sau stilistică) (Dimitriu, 2002, p. 153). În primul caz subiectul precedă predicatul, iar în cel de-al doilea subiectul urmează predicatului.

În baza acestei afirmații propunem modelul de analiză informațională a discursului academic conform căruia acest tip de discurs se caracterizează printr-o topică obiectivă.

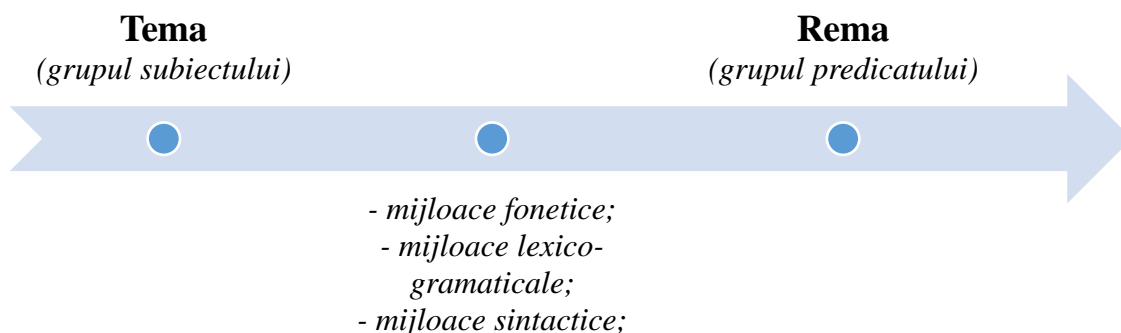

Fig. 3. Model de analiză informațională a discursului academic

În continuare, conform modelului de analiză informațională ilustrăm utilizarea în poziția de *temă* a grupului subiectului, iar în poziția *remă* – grupul predicatului, într-o serie de paragrafe din cadrul unor texte aparținând discursului academic:

Vicisitudinile istoriei (T) *au făcut ca teritoriul nostru național (flancat la vest de valea Tisei și la est de cea a Nistrului, de frontierele Maramureșului istoric la nord și de Marea Neagră la sud) să fie încorsetat, începând cu finele veacului al XVIII-lea, de trei imperii în expansiune, ceea ce s-a soldat cu ocuparea și scindarea statelor românești* (R) (LNC, p. 118).

Acțiunile de substituire a identității românilor basarabeni (T) *au fost permanente și deosebit de dure* (R). **Scopul** (T) *era distrugerea limbii, literaturii, spiritualității și a credinței, afectarea însăși a „axelor creșterii organice” a culturii românilor basarabeni, regimul de ocupație urmărind „planul conștient” al înlocuirii culturii naționale cu amalgamul unor construcții pe cât de artiști ciale, pe atât de nocive, antiumane* (R) (LNC, p. 119).

Preceptele moldovenismului sovietic (T) *nu admiteau existența în teritoriile ocupate a unei intelectualități de formație românească purtătoare a conștiinței civice și naționale* (R). *Iată de ce acțiunea cea mai urgentă, în viziunea ocupanților sovietici, era lichidarea tuturor celor care se puteau opune acestor planuri diabolice* (LNC, p. 120).

După cum putem observa în poziția de *temă* avem grupul subiectului exprimat printr-un substantiv, de regulă, articulat hotărât, iar în poziția de *remă* un predicat exprimat prin verb, în cazul acestui discurs, la timpul trecut. În exemplele redate, avem varianta discursivă în care structura informațională corespunde cu segmentarea sintactică. Aceste enunțuri sunt numite prototipice sau *enunțuri nucleu*.

Totodată, se atestă și variante discursive, caracterizate prin faptul că structura informațională nu coincide cu segmentarea sintactică. Să examinăm următoarele fragmente:

Remarc doar faptul că (T) *în perioada ocupației țariste persecutarea limbii române, scoaterea ei din uzul public, din instituțiile de cultură și învățământ, din lăcașele de cult, interzicerea valorilor literaturii și culturii române, au fost elementele de bază ale politicii de rusificare și neantizare a românilor moldoveni* (R). **Atunci** *conștienții noștri de la răsărit de Prut* (T) *au trecut cea dintâi probă de foc a trăinicieii naționale. Au rezistat și au știut să-și urmeze elitele în anul de grație 1918* (R).

Revenirii la normalitatea unei vieți *economice, sociale și naționale în cei 22 de ani ai perioadei interbelice* (T), *le-au urmat cumpletele evenimente începute odată cu ocupația sovietică din 28 iunie 1940* (R).

Pentru a defini *cu exactitate tabloul îngrozitor al nimicirii populației Basarabiei și politica diabolică, specifică în materie de deznaționalizare și asimilare, pe care autoritățile sovietice de ocupație le-au desfășurat față de populația românească majoritară* (T), *termenul genocid, utilizat în raport cu asemenea fenomene, trebuie completat cu un altul – etnocid, cu sensul de nimicire fizică și morală a populației și, în primul rând, a intelectualității ca purtătoare a conștiinței civice și naționale, cultivarea urii față de propria națiune, interzicerea istoriei și culturii naționale, promovarea politicii aberante de creare a unei noi națiuni și a unei noi limbi* (R).

Realizând acest proiect diabolic, regimul comunist de ocupație (T) a ținut cont de așa-zisele greșeli ale țarismului în materie de asimilare și deznaționalizare în Basarabia, proporțiile genocidului și ale etnocidului fiind dezastruoase în raport cu numărul total al populației: peste 850 de mii de oameni supuși represaliilor directe și alte peste 500 de mii de oameni trimiși la munci forțate în diverse regiuni ale imperiului sovietic, dintr-un total de 2,4-2,5 mil. de locuitori câți rămăseseră în Basarabia, nordul Bucovinei și ținutul Herța, la 28 iunie 1940 sau la cea de-a doua ocupație – la finele lui august 1944 (R) (LNC, p. 118-119).

După cum putem observa din acest fragment, enunțurile încep cu grupul predicatului. Primul enunț începe cu un predicat exprimat printr-un verb la persoana I, subiectul fiind subînțeles. Totodată, discursul păstrează continuitatea prin adverbul *atunci* în următorul enunț, făcându-se referire la evenimente abordate în enunțul anterior. Prin verbul *au rezistat* înțelegem la cine se referă doar în baza enunțului anterior. Enunțurile fiind legate printr-un fir logic de expunere, iar sensul este înțeles doar din context, astfel, devenind dependente de contextul comunicativ.

În acest sens, menționăm că segmentarea comunicativă la nivelul discursului se bazează pe organizarea informațională la nivelul enunțului fapt care contribuie la avansarea discursului. Examinând discursul academic din perspectiva modelului de analiză informațională prezentat în teza noastră constatăm că continuitatea discursurilor este marcată cu ajutorul conectorilor frastici și transfrastici. În același timp, trebuie precizat că factorii care determină segmentarea comunicativă la nivelul discursului țin de context, de intenția comunicativă și de fondul de cunoștințe comun interlocutorilor.

Totuși, constatăm că în discursurile analizate, de regulă, este respectat principiul coincidenței dintre segmentarea comunicativă *temă-remă* și structura sintactică a enunțului, *tema* fiind redată prin grupul subiectului, iar *rema* – prin grupul predicatului.

Pentru a urmări modul de organizare a discursurilor academice în perioada pandemiei Covid-19, perioadă în care au avut loc modificări la nivel de organizare a comunicării academice, au fost selectate câteva discursuri de pe site-ul Academiei de Științe a Moldovei. Astfel, am observat respectarea organizării structurii informaționale prin redarea informației de la cunoscut spre necunoscut, deoarece acest mod de redare a informației este mai ușor perceput de gândirea umană. Totuși, au fost depistate și unele discursuri marcate de discontinuitate. Printre greșelile frecvente menționăm lipsa coerenței și a coeziunii la nivelul textului, precum și greșeli condiționate de nerespectarea normelor limbii literare.

Discursul academic prin esența sa ar trebui să reprezinte un model de exprimare. În același timp, trebuie menționat că discursurile improvizate rostite uneori în mediul academic înregistrează și anumite greșeli.

În cazul nerespectării principiului segmentării comunicative are loc ruperea firului logic și astfel se produce discontinuitatea, ceea ce determină ineficiența discursului. Scopul de bază al discursului academic este de a informa/de a transmite informații receptorului, prin urmare, exprimarea logică a ideilor, respectând trăsăturile de coerență și coeziune ale discursului sunt esențiale și determină eficiența și reușita discursului și atingerea scopului propus.

În baza discursurilor academice rostite la manifestările științifice observăm că o caracteristică specifică a acestui tip de discurs este faptul că sunt elaboarte din timp. Datorită acestui fapt, secvențele improvizate sunt ne semnificative ca număr. În general, discursurile academice, rostite de personalități marcante din domeniul științei, au o structură și coerență.

În cazul discursurilor improvizate, caracterizate printr-o ușoară incoerență receptorii se confruntă cu problema descifrării mesajului transmis, cu alte cuvinte, înțelegerea necesită un efort din partea receptorilor, ceea ce constituie un impediment în valorificarea unor rezultate științifice.

Prin urmare, respectarea normelor limbii literare, încercarea de a construi mesajul științific de la cunoscut (apelând la fondul de cunoștințe comun interlocutorilor) spre necunoscut și utilizarea unor conectori, îndeosebi a celor care au rol argumentativ, devin aspecte importante în organizarea discursului.

Tipuri de progresie tematică la nivelul discursului academic. În funcție de specificul discursului se delimitează mai multe forme de progresie tematică. Pentru identificarea tipurilor de progresie tematică, trebuie să stabilim ce fel de legătură există între temele și remele enunțurilor care intră în componența discursului. Cele trei tipuri de legături dintre elementele informaționale ale enunțului în cadrul unui discurs identificate de Daneș sunt: *progresie cu temă constantă sau continuă*; *progresie cu temă lineară sau evolutivă*; *progresie cu temă derivată*.

Progresia cu temă constantă sau continuă se întâlnește în cazul discursurilor în care enunțurile au aceeași temă. În astfel de progresie tematică fiecare enunț are ca punct de pornire același element, prin urmare, toată acțiunea este focalizată pe un obiect sau pe o persoană.

Progresia cu temă constantă sau continuă este caracteristică în mare parte discursurilor științifice descriptive, informative, în care toată atenția este îndreptată spre un obiect sau o persoană. Este reluat subiectul la începutul fiecărui enunț, adăugând pe parcurs informația nouă, care contribuie la păstrarea firului logic. S-ar părea că reluarea informației și progresia informației tematice s-ar exclude reciproc, fapt care nu este adevărat, deoarece respectarea principiului continuității unui discurs este o trăsătură esențială a acestuia. Astfel, acest tip de progresie tematică este unul dintre cele mai des întâlnite în discursurile academice, deoarece contribuie la perceperea și asimilarea informației mult mai ușor de către receptor.

În cazul *progresiei cu temă lineară* sau *evolutivă*, rema unui enunț devine temă în următorul enunț. *Tema* se poate menține și ulterior, sau *rema* se va scinda în mai multe teme. Acest model bazat pe principiul temă/remă este primul, în ordine istorică, care pune în evidență coerența și devenirea discursivă (Caragea, 2013, p. 39). Acest tip de progresie este caracteristic discursurilor descriptive în care informația este prezentată succesiv. Tipul de progresie tematică menționat se bazează pe principiul fondului de cunoștințe comun al interlocutorilor, astfel de cazuri fiind atestate destul de frecvent în mediul academic, când receptorii sunt inițiați în subiectul abordat, fiind experți în domeniu, astfel nu întâlnesc dificultăți în recepționarea mesajului. Totodată, discursul elaborat după principiul respectiv prezintă un interes deosebit pentru receptorul inițiat, deoarece deducerea ideilor din context implică logica personală în anticiparea unor idei.

În cadrul unui discurs academic construit după *principiul progresie cu temă derivată*, *tema* primului enunț este divizată în mai multe aspecte care constituie temele celorlalte enunțuri. În cadrul unui astfel de discurs structura lui se bazează pe delimitarea unei teme generale care pe parcursul discursului este segmentată în mai multe subteme. Acest tip de progresie este caracteristic discursurilor argumentative. De regulă, în structura acestui discurs *rema* din primul enunț desemnează un ansamblu de obiecte sau persoane care pe parcursul discursului devin *teme* urmate de informația nouă – *rema*.

Fiecare dintre cele două unități (tema-rema) rezultate în urma segmentării comunicative, datorită specificului lor, îndeplinesc la nivelul enunțului/discursului, anumite roluri în ceea ce privește structurarea informațională a discursului, stabilind diverse tipuri de legături între ele.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În urma cercetărilor efectuate asupra discursului academic și asupra modului de manifestare a structurilor pragmalingvistice în cadrul acestuia, reușim să confirmăm ipoteza științifică și să constatăm următoarele:

1. În cercetarea noastră noțiunile *discurs* și *text* sunt abordate din perspectiva concepției coșeriene: *discursul* face referire la aspectul procesual, iar noțiunea *text* are în vedere produsul activității de vorbire, în privința relațiilor dintre aceste noțiuni constatăm prezența unei relații de complementaritate.

2. Definim *discursul academic* pornind de la mediul în care acesta este rostit – mediul academic. *Discursul academic* este un discurs specializat, rostit într-un mediu formal, caracterizat de un limbaj specific, fiind produs de un emițător specialist într-un domeniu pentru un receptor avizat/neavizat, în funcție de tipul discursului, dar adesea se apelează la fondul de cunoștințe comun interlocutorilor ce ne permite să considerăm că de cele mai dese ori receptorul este unul inițiat.

3. Delimităm două forme ale discursului academic: *discursul științific* și *discursul didactic*. Prin *discurs științific* înțelegem discursul rostit de emițători, specialiști calificați într-un anumit domeniu (cercetători), în cadrul manifestărilor științifice, utilizând limbajul științific, iar prin *discurs didactic* înțelegem discursul rostit în instituțiile de învățământ superior, scopul de bază al acestui discurs este de a transmite cunoștințe și de a forma abilități viitorilor specialiști. Astfel, în cazul discursurilor științifice se înregistrează un discurs descriptiv, argumentativ, iar discursul didactic este unul mai mult explicativ.

4. Trăsăturile limbajului științific prin care se individualizează discursul academic: la *nivel fonetic* printr-o exprimare clară, literară, cuvinte articulate corect; la *nivel lexical* este caracterizat printr-un bogat vocabular specializat, termeni care au un singur sens, sunt utilizați termeni și expresii din limba latină, precum și termeni noi caracteristici domeniului ca urmare a procesului de dezvoltare a științei. Nu se atestă arhaisme și cuvinte de umplutură. *Nivelul sintactic* este caracterizat de următoarele aspecte: relația în cadrul enunțului este una de cauză-efect; construcțiile sintactice au funcția de depersonalizare a limbajului; subiectul este apersonal sau nonpersonal precedat de un verb copulativ; se utilizează formele pasive și impersonale, precum și fraze lungi, cu structuri interne complexe bazate pe structurile nominale.

5. Discursul academic prin construcția sa este un discurs argumentativ, or, scopul de bază al acestuia este de a informa, a comunica anumite fapte și, desigur, dorința emițătorului de a convinge cu privire la faptele prezentate, iar în consecință să obțină aderarea receptorului la ideile

transmise. Caracterul argumentativ este susținut de prezența conectorilor argumentativi frastici și transfrastici care au și rolul de a organiza discursul.

6. Ca oricare alt tip de discurs, discursul academic înglobează în structura sa enunțuri, care funcționează în calitate de mijloace de realizare a actelor de vorbire. În discursurile analizate am identificat acte de vorbire de tip: *informațional, acțional, declarativ și expresiv*. În final, am constatat că sunt prezente cu preponderență actele informative, fapt care este în concordanță cu scopul acestui tip de discurs.

7. În structura discursului, actele de vorbire constituie perechi de adiacență. Astfel, perechile de adiacență atestate într-un discurs academic sunt: *întrebare – răspuns, salut – răspuns la salut, mulțumire – reacție corespunzătoare, ordin-acceptare/refuz*.

8. Segmentarea comunicativă în discursul academic se manifestă prin respectarea principiului prezentării informației de la cunoscut spre necunoscut, elementul vechi fiind *tema*, iar cel care aduce o informație nouă asigurând avansarea discursului – *rema*. *Tema* se bazează pe fondul de cunoștințe comun interlocutorilor, iar *rema* determină intenția comunicativă a emițătorului. În discursurile academice analizate am constatat o predispunere spre organizarea discursului prin redarea *temei* prin grupul subiectului, iar a *remei* prin grupul predicatului. Bazându-ne pe modelul de analiză informațională propus, constatăm că discursurile își păstrează firul logic, fiind caracterizate de continuitate.

9. Actualizarea temei și remei în discursul academic se realizează prin diverse *mijloace segmentale și suprasegmentale*. Din categoria *mijloacelor segmentale* fac parte unitățile *lexico-gramaticale* și cele *sintactice*, din categoria unităților *suprasegmentale* fac parte *intonația, pauza, accentul sintactic*. În discursurile academice analizate am identificat unitățile lexico-gramaticale rediate prin *substantive* (articulate de regulă hotărât), *pronume personale, adverbe, repetări, diverse construcții gramaticale*. Unitățile sintactice sunt caracterizate de ordinea cuvintelor, astfel constatăm prezentarea informației de la cunoscut spre necunoscut, de la temă spre remă, tema fiind exprimată, de regulă, prin substantiv, iar rema prin verb. Din categoria mijloacelor suprasegmentale menționăm rolul *intonației* care este de a marca trecerea de la temă spre remă și *pauza* care este utilizată între temă și remă, cu scopul de a accentua rema, care duce la avansarea discursului prin informația nouă adusă.

10. În funcție de tipul discursului academic se întregesc diverse tipuri de progresie tematică. Astfel, am identificat în discursurile academice: *progresie cu temă constantă sau continuă* (caracteristică discursurilor descriptive, informative, în care toată atenția este îndreptată spre un obiect sau o persoană), *progresie cu temă lineară sau evolutivă* (caracteristică

discursurilor descriptive în care informația este prezentată succesiv și are caracter static), *progresie cu temă derivată* (caracteristică discursurilor argumentative).

11. Discursul academic este considerat, pe bună dreptate, un model de discurs, prin organizarea și modul de prezentare a acestuia (care implică o serie de factori, printre care remarcăm rolul elementelor nonverbale și paraverbale). Totodată, unele discursuri academice înregistrate, prezintă secvențe de incoerență, fiind caracterizate fie de greșeli fonetice, fie de greșeli de exprimare. Lipsa coerenței și a coeziunii reprezintă o greșeală frecvent întâlnită în discursurile improvizate/spontane.

Recomandări:

– Propunem utilizarea rezultatelor obținute în urma cercetării în studiile de analiză a textului, a discursului/discursului academic, a pragmaticii lingvistice, a nivelului informațional al discursului.

– Totodată, recomandăm extinderea cercetărilor noțiunii *discurs academic* și a formelor acestuia, stabilirea unor criterii de tipologizare a discursului academic și studierea acestui tip de discurs în comparație cu alte tipuri de discursuri.

– Aprofundarea cercetărilor la nivelul informațional al discursului și al modului de analiză pragmalingvistică a acestuia.

– Rezultatele deschid noi oportunități de studiere a discursului academic din următoarele perspective: segmentarea comunicativă în discursul didactic; strategiile argumentative în discursul academic; interacțiunea conversațională (monolog, dialog); nivelul referențial și predicativ în discursul academic etc.

– În privința discursurilor identificate, marcate de unele inconsecvențe, recomandăm respectarea normelor limbii literare, încercarea de a construi mesajul științific de la cunoscut (apelând la fondul de cunoștințe comun al interlocutorilor) spre necunoscut și utilizarea oportună a unor conectori, îndeosebi a celor care au rol argumentativ.

BIBLIOGRAFIE (selectivă)

1. BĂRBUȚĂ, I. *Structura pragmasemantică a enunțului în limba română*. Chișinău: Institutul de Filologie al AȘM, 2012. 192 p. ISBN 978-9975-99-81-9-2.
2. BIDU-VRĂNCEANU, A., CĂLĂRAȘ, C., IONESCU-RUXĂNDOIU, L., MANCAȘ, M., PANĂ DINDELEGAN, G. *Dicționar de științe ale limbii*. București: Nemira, 2001. 608 p. ISBN 973-569-762-9.
3. CARAGEA, D., CURAJ, A. *Analiza automată a discursului*. București: Editura Academiei Române, 2013. 170 p.
4. CONDREA, I. *Dimensiunea și structura frazei: efecte stilistice și pragmatice*. În: *Limba Română*, 2014, nr. 2(224), p. 160-167. ISSN 0235-9111.
5. CONSTANTINOVICI, E., VARZARI, E., COSMESCU, A., GHERASIM, A. *Teoria textului-termeni-cheie*. Chișinău: Institutul de Filologie al AȘM, 2011, 224 p. ISBN 978-9975-9729-9-4.
6. CONSTANTINOVICI, E. *Perechile de adiacență în structurarea actelor de vorbire*. În: *Philologia*, 2013, nr. 3-4(268), p. 53-59. ISSN 1857-4300.
7. COȘCIUG, A. *Elemente de lingvistică a discursului*. Bălți: Presa univ. Bălțeană, 2004. 180 p. ISBN 9975-931-47-2.
8. COȘERIU, E. *Determinare și cadru. Două probleme ale unei lingvistici a vorbirii*. În: Coșeriu, Eugen, *Teoria limbajului și lingvistica generală: 5 studii*. București: Editura Enciclopedică, 2004, p. 287-329.
9. DIMITRIU, C. *Tratat de gramatică a limbii române. Sintaxa*. București, 2002. 756 p.
10. DOSPINESCU, V. *Eugeniu Coșeriu și lingvistica textului*. În: *Limba Română*, 2008, nr. 5-6(155-156), p. 57-70. ISSN 0235-9111.
11. FIERESCU, C., GHIȚĂ, Gh. *Mic dicționar îndrumător în terminologia literară*. Editura Ion Creangă, 1979.
12. GHERASIM, Al., CARA, N. *Teoria textului. Antologie*. Chișinău: CEP USM, 2008. 292 p. ISBN 978-9975-70-567-7.
13. HYLAND, K. *Academic discourse*. In: Hyland, K. & Paltridge, B. (eds.) *Continuum Companion to Discourse Analysis*. London: Continuum. 2011.
14. IONESCU-RUXĂNDOIU, L. *Conversația: structuri și strategii*. București: Editura ALL București, 1999. 126 p. ISBN 73-571-038-2.
15. IRIMIA, D. *Structura stilistică a limbii române contemporane*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1986. 261 p.

16. *Limba noastră-i o comoară: Lecturi academice de Ziua Limbii Române 2005-2016* (LNC). Acad. de Științe a Moldovei, Bibl. Științifică Centrală „A. Lupan” (Inst.). Chișinău: 2016. 184 p. ISBN 978-9975-3089-6-0.
17. MAINGUENEAU, D. *Initiation aux methodes de l'analyse du discours*. Paris: Nathan, 1976. 198 p.
18. MANOLIU-MANEA, M. *Gramatică, pragmasemantică și discurs*. București: Litera, 1993. 253 p. ISBN 9734301594.
19. MARGA, D. *Introducere în analiza discursului, cu referire la istorie și sfera publică*. Cluj-Napoca: Ed. Fundație pentru Studii Europene, 2003. 498 p. ISBN 973-8254-52-3.
20. PĂTRUNJEL, A. *Perechea de adiacență – unitate de structurare a interacțiunii conversaționale*. În: *Buletin de Lingvistica*, 2017, nr. 18, p. 35-42. ISSN 1857-1948.
21. RAD, I. *Cum se scrie un text științific*. Ediția a 2-a rev., Iași: Polirom, 2008. 294 p. ISBN 978-973-46-1071-6.
22. ROBU, A.-M. *Specificul funcțiilor textuale coșeriene în discursul publicitar*. În: *Limba Română*, 2013, nr. 1-4(214), p. 129-137. ISSN 0235-9111.
23. ROBU, A.-M. *Discursul publicitar din perspectivă pragmalingvistică*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2015. 532 p. ISBN 978-606-714-107-8.
24. TOMULESCU, M. *Particularități lexicale, morfosintactice și retorico-pragmatice ale discursului televizual românesc actual în emisiuni ce au ca subiect moda*. Teză de doctor în filologie, Iași, 2019. 264 p.
25. VARZARI, E. *Studiu asupra topicii cronicilor românești din secolele XVII-XVIII*. Chișinău: CEP USM, 2006. 152 p. ISBN 978-9975-917-07-0.
26. ЗОЛОТОВА, Г.А. *Коммуникативные аспекты русского синтаксиса*. Москва: Наука, 1982. 368 с.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

Articole în reviste științifice naționale, categoria B:

1. ENI, Mihaela. Organizarea informațională a discursul academic în perioada pandemiei COVID-19. In: *DIALOGICA. Revistă de studii culturale și literatură*, 2022, nr. 1, p. 74-80. ISSN: 2587-3695. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/74-80_14.pdf

2. ENI, Mihaela. Delimitări conceptuale și accepțiuni lingvistice consacrate privind termenul pragmatică. In: *Studia Universitatis Moldaviae Seria Științe Umanistice*, 2021, nr. 10(150), p. 63-66. ISSN 1811-2668. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/8.%20p.%2063-66.pdf

3. ENI, Mihaela. Organizarea interacțiunii conversaționale în discursul academic. In: *Studia Universitatis Moldaviae Seria Științe Umanistice*, 2021, nr. 4(144), p. 88-92. ISSN 1811-2668. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/11.%20p.%2088-92.pdf

4. ENI, Mihaela. Model de analiză informațională a discursului științific. In: *Studia Universitatis Moldaviae Seria Științe Umanistice*, 2020, nr. 10(140), p. 117-120. ISSN 1811-2668. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/13.%20p.%20117-120.pdf

5. ENI, Mihaela. Structuri informaționale în organizarea discursului. In: *Philologia*, 2020, nr. 5-6(311-312), p. 139-143. ISSN 1857-4300. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/139-143_24.pdf

Articole în materialele conferințelor științifice internaționale (editate peste hotare):

6. ENI, Mihaela. Segmentarea comunicativă în discursul academic. În: Materialele conferinței științifice internaționale *Patrimoniul cultural de ieri – implicații în dezvoltarea societății durabile de mâine*, ediția a IV-a, Iași-Chișinău, 28-29 septembrie 2021, Supliment al revistei științifice *Authentication and Conservation of Cultural Heritage. Research and Technique* (Iași, editor șef Nicoleta Vornicu), Editor: Liliana Condricova, p.321-326. ISSN 2558-894X. Disponibil: <https://acchrt.com/pdf/2021-Yesterdays-heritage-vol7.pdf>

7. ENI, Mihaela. Comunicarea științifică în mediul online. În: Materialele conferinței științifice internaționale *Patrimoniul cultural de ieri – implicații în dezvoltarea societății durabile de mâine*, ediția a VI-a, Iași-Chișinău, 27-28 septembrie 2022, Supliment al revistei științifice *Authentication and Conservation of Cultural Heritage. Research and Technique*, (Iași, România), 2022, vol.IV, p.261-266. ISSN 2558-894X. Disponibil: <https://acchrt.com/pdf/2022-Yesterdays-heritage-vol8.pdf>

Articole în materialele conferințelor științifice internaționale (editate în RM):

8. ENI, Mihaela. Abordări teoretice referitoare la discurs și text. În: Materialele Simpozionului științific internațional *Anatol Ciobanu – omul cetății limba română*, Chișinău, 17 mai 2019, p.134-139. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/134-139_11.pdf

Articole în materialele conferințelor științifice naționale:

9. ENI, Mihaela. Terminologia utilizată în studiul analizei discursului. În: Materialele conferinței științifice naționale *Tendențe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători*, ediția a VIII-a, vol.2, Chișinău, 2019, p.43-49. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/43-49_2.pdf

Teze în lucrările conferințelor științifice internaționale (editate peste hotare):

10. ENI, Mihaela. Linguistic pragmatics – theoretical aspects. In: Materialele conferinței științifice internaționale *Yesterday's heritage – implications for the development of tomorrow's sustainable society*, 3rd edition III-a, Chisinau, 11-12 February 2021, p.101-102, Supplement of Scientific journal *Authentication and Conservation of Cultural Heritage. Research and Technique*”, ISSN 2558-894X. Disponibil: <https://acchrt.com/pdf/2021-Yesterdays-heritage-vol6.pdf>

Teze în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională:

11. ENI, Mihaela. Particularități retorico-pragmatice ale discursului academic. În: Materialele conferinței științifice naționale cu participare internațională *Integrare prin Cercetare și Inovare*, Chișinău, 10-11 noiembrie, 2021, p.57-59. ISBN 978-9975-158-54-1. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/57-59_29.pdf

12. ENI, Mihaela. Tipuri de progresie tematică în diferite tipuri de texte științifice. În: Materialele conferinței științifice naționale cu participare internațională *Integrare prin Cercetare și Inovare*, Chișinău, 10-11 noiembrie 2022, p.53-54. ISBN978-9975-62-470-1. Disponibil: https://cercetare.usm.md/wp-content/uploads/Volumul-II_Stiinte-umanistice.pdf

ADDNOTARE

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 157 de surse, 7 figuri, 6 tabele, 2 anexe, declarația privind asumarea răspunderii, CV-ul autorului. Textul de bază cuprinde 147 de pagini. Rezultatele obținute sunt publicate în 12 lucrări științifice și prezentate la 11 manifestări științifice naționale și internaționale.

Cuvinte-cheie: *enunț, text, discurs academic, discurs științific, discurs didactic, structură pragmalingvistică, interacțiune conversațională, structură argumentativă, conectori pragmatici, organizare informațională, temă, remă, progresie tematică.*

Scopul lucrării: constă în cercetarea discursului academic prin prisma evoluției noțiunii, definițiilor, identificării și descrierii caracteristicilor de bază, precum și a modului de manifestare a dimensiunii pragmatice prin analiza elementelor de limbă care sunt specifice discursului academic și propunerea unui model de analiză informațională a discursului academic. Pentru realizarea acestui scop, ne-am propus următoarele **obiective:** definirea conceptelor operaționale din perspectivă pragmatică utilizate în cercetarea discursului academic; delimitarea formelor, a funcțiilor și a caracteristicilor discursului academic; relevarea aspectelor fundamentale ce țin de nivelul structural-argumentativ prin care se individualizează discursul academic; identificarea și descrierea elementelor nonverbale și paraverbale care participă la constituirea sensului în structura discursului academic; stabilirea modalităților de organizare a interacțiunii conversaționale în discursul academic; realizarea unei analize lingvistice asupra segmentării comunicative la nivelul enunțului și al discursului; propunerea unui model de analiză informațională a discursului academic; clasificarea tipurilor de segmentare comunicativă în baza diferitor tipuri de discursuri academice; identificarea greșelilor întâlnite în organizarea discursului academic.

Noutatea și originalitatea științifică: constă în delimitarea cadrului teoretic al noțiunii *discurs academic* și *structură pragmalingvistică*, identificarea formelor, a funcțiilor și a caracteristicilor discursului academic, precum și propunerea unui model de analiză informațională a discursului academic, prin prisma mijloacelor de actualizare a temei și renei.

Rezultatele obținute: în urma cercetării efectuate a fost valorificat și analizat discursul academic actual, din perspectivă pragmatică, aprofundând studiu de organizare informațională la nivelul discursului, precum și determinarea tipurilor de segmentare comunicativă la nivelul discursului academic.

Semnificația teoretică: constă în delimitarea cadrului teoretic al discursului academic, identificarea formelor de manifestare ale acestuia, determinarea structurii informaționale la nivelul discursului academic prin elaborarea unui model de analiză informațională.

Valoarea aplicativă: teza îmbină două concepte: *discurs academic* și *structură pragmalingvistică*, astfel, devine un studiu complex în cercetarea discursului academic din perspectiva pragmaticii lingvistice îmbinate cu analiza, sinteza, compararea faptelor de limbă și a limbajului specific. Rezultatele obținute în urma investigației pot fi folosite la elaborarea unor cursuri de analiză a discursului academic, de pragmatică lingvistică, de analiză a textului științific pentru viitorii formabili în domeniul lingvisticii.

Implementarea rezultatelor științifice: rezultatele științifice obținute au fost prezentate la manifestări științifice naționale și internaționale, au fost publicate în unele culegeri de articole, precum și în reviste științifice de profil și pot servi ca un fundament în studiul discursului academic și al segmentării comunicative la nivelul discursului.

ANNOTATION

Thesis structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography from 157 sources, 7 figures, 6 tables, 2 appendices, statement of responsibility, author's CV. The basic text comprises 147 pages. The results obtained are published in 12 scientific papers and presented at 11 national and international scientific events.

Keywords: *statement, text, academic discourse, scientific discourse, didactic discourse, pragmalinguistic structure, conversational interaction, argumentative structure, pragmatic connectors, informational organization, theme, rheme, thematic progression.*

The aim of the paper: consists in the research of the academic discourse through the prism of the evolution of the notion, definitions, identification and description of the basic characteristics, as well as the way of manifesting the pragmatic dimension through the analysis of the language elements that are specific to the academic discourse and the proposal of an informational analysis model. To achieve this goal, we proposed the following **objectives:** the definition of operational concepts from a pragmatic perspective in academic discourse research; the delimitation of forms, functions and characteristics of academic discourse; revealing the fundamental aspects related to the structural-argumentative level through which the academic discourse is individualized; the identification and description of the nonverbal and paraverbal elements that participate in the constitution of meaning in the structure of the academic discourse; establishing ways of organizing conversational interaction in academic discourse; carrying out a linguistic analysis on communicative segmentation at the level of statement and discourse; proposing a model of informational analysis of academic discourse; classifying the types of communicative segmentation based on different types of academic discourses; identifying the mistakes found in the organization of the academic discourse.

The scientific innovation and originality: consists in delimiting the theoretical framework of the notion of *academic discourse* and *pragmalinguistic structure*, identifying the forms, functions and characteristics of academic discourse, as well as proposing a model of informational analysis of academic discourse, through the lens of the means of updating the theme and the rheme.

The results: following the research carried out, the current academic discourse was valued and analyzed, from a pragmatic perspective, deepening the study of informational organization at the discourse level, as well as determining the types of communicative segmentation at the academic discourse level.

The theoretical meaning: consists in delimiting the theoretical framework of academic discourse, identifying its forms of manifestation, determining the informational structure at the level of academic discourse by developing an informational analysis model.

Applicative value. The research combines two concepts *academic discourse* and *pragmalinguistic structure*, thus, it becomes a complex study in academic discourse research from the perspective of linguistic pragmatics combined with analysis, synthesis, comparison of language facts and specific language. The results obtained from the research can be used to develop courses on academic discourse analysis, linguistic pragmatics, scientific text analysis for future trainees in the field of linguistics.

Implementation of scientific results. The obtained scientific results were presented at national and international scientific events, were published in some collections of articles, as well as in specialized scientific journals and can serve as a foundation in the study of academic discourse and communicative segmentation at the discourse level.

АННОТАЦИЯ

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 157 источников, 7 рисунков, 6 таблиц, 2 приложения, декларация об ответственности и резюме автора. Основной текст составляет 147 страниц. Полученные результаты опубликованы в 12 научных статьях и представлены на 11 национальных и международных научных мероприятиях.

Ключевые слова: *высказывание, текст, академический дискурс, научный дискурс, дидактический дискурс, прагмалингвистическая структура, разговорное взаимодействие, аргументативная структура, прагматические связи, информационная организация, тема, рема, тематическая прогрессия.*

Цель работы: заключается в исследовании академического дискурса через призму эволюции понятия, дефиниций, выявления и описания основных характеристик, а также способов проявления прагматического измерения через анализ языковых элементов, специфичных для данного дискурса и предложение модели информационного анализа. Для достижения этой цели мы предложили следующие **задачи:** определение операционных концепций с прагматической точки зрения в исследованиях академического дискурса; разграничение форм, функций и характеристик академического дискурса; выявление фундаментальных аспектов, связанных со структурно-аргументативным уровнем, посредством которого индивидуализируется академический дискурс; выявление и описание невербальных и паравербальных элементов, участвующих в формировании смысла в структуре академического дискурса; установление способов организации разговорного взаимодействия в академическом дискурсе; проведение лингвистического анализа коммуникативной сегментации на уровне высказывания и дискурса; предложение модели информационного анализа академического дискурса; классификация типов коммуникативной сегментации на основе разных типов академических дискурсов; выявление ошибок, обнаруженных в организации академического дискурса.

Научная новизна и оригинальность заключается в разграничении теоретических рамок понятия *академического дискурса* и *прагмалингвистической структуры*, выявлении форм, функций и характеристик академического дискурса, а также в предложении модели информационного анализа академического дискурса через призму средств актуализации темы и ремы.

Полученные результаты. По итогам проведенного исследования был оценен и проанализирован текущий академический дискурс с прагматической точки зрения, углубляя изучение информационной организации на уровне дискурса, а также определяя типы коммуникативной сегментации на уровне академического дискурса.

Теоретическая значимость заключается в разграничении теоретических рамок академического дискурса, выявлении форм его проявления, определении информационной структуры на уровне научного дискурса путем разработки модели информационного анализа.

Прикладная ценность. Исследование объединяет две концепции *академического дискурса* и *прагмалингвистической структуры*, таким образом, оно становится комплексным исследованием академического дискурса с точки зрения лингвистической прагматики в сочетании с анализом, синтезом, сравнением языковых фактов и конкретного языка. Полученные результаты могут быть использованы при разработке курсов по академическому дискурс-анализу, лингвистической прагматике, научному анализу текста для будущих студентов-лингвистов.

Внедрение научных результатов. Полученные результаты были представлены на отечественных и международных научных мероприятиях, опубликованы в отдельных сборниках статей, а также в специализированных научных журналах и могут служить фундаментом при изучении академического дискурса и коммуникативной сегментации на уровень дискурса.

ENI MIHAELA

STRUCTURI PRAGMALINGVISTICE ÎN DISCURSUL ACADEMIC

621.05. Semiotică; semantică; pragmatică (limba română)

Rezumatul tezei de doctor în filologie

Aprobat spre tipar: 28.11.2023

Formatul hârtiei: 60x84 1/16

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Tiraj: 25

Coli de tipar: 2,1

Comanda nr. 140/23

Centrul editorial-poligrafic al Universității de Stat din Moldova, str. Alexei Mateevici 60,
Chișinău, MD-2009, Republica Moldova